

Rambøll - SprogTrappen

Introduktionsvejledning

Revideret maj 2018

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Introduktion til SprogTrappen	3
2.1 Ny viden om børns sprogudvikling	3
2.1.1 Sprogudvikling er en del af andre udviklingsområder	3
2.1.2 Sprogindlæring finder sted hele tiden	4
2.1.3 Læringsmiljø frem for "nu-øver-vi-sprog"	5
2.1.4 Trin og udviklingszoner frem for alder	5
2.2 SprogTrappens indhold/rammebeskrivelse	6
2.2.1 De seks udviklingstrin	6
2.2.2 Sproglige Udviklingszoner	6
2.2.3 Mestringsskalaen for mikro-progression:	7
2.2.4 Tegn på læring	7
2.3 Spørgsmål og svar om SprogTrappen	7
3. Arbejdsgang for ledere i dagtilbud	10
3.1 Før	10
4. Arbejdsgang for pædagogiske medarbejdere	10
4.1 Før (indplaceringen)	10
4.1.1 Under	10
4.1.2 Efter	10

Hjernen&Hjertet – Dagtilbud

1. Indledning

De følgende sider handler om SprogTrappen. Du vil kunne læse om, hvad SprogTrappen er for et redskab og hvilken viden om børn og sprogudvikling, der ligger bag. Desuden vil du kunne læse, hvordan du og dine kolleger kan bruge SprogTrappen i jeres daglige arbejde med børn mellem 0 og 3 år.

Som tilknytning til denne vejledning findes der en 'Systemvejledning'. Systemvejledningen finder du i 'Hjernen&Hjertet' under fanen 'hjælp'.

2. Introduktion til SprogTrappen

SprogTrappen er et it-baseret redskab, der hjælper dig og dine kolleger til systematisk at beskrive og reflektere over et barns sproglige udvikling. Formålet er, at I dermed bedre kan tilrettelægge jeres sprogpædagogiske arbejde med udgangspunkt i både forskningsbaseret viden og egne erfaringer.

SprogTrappen hjælper ligeledes med at identificere børn, der er forsinkede i deres sprogudvikling. Redskabet kan udpege specifikke områder, hvor barnet mangler erfaring, og hvor de voksne i barnets liv, med fordel, kan sætte ind for at støtte barnets sprogudvikling.

SprogTrappen er således et forebyggende, sprogpædagogisk redskab, hvis formål er at sikre optimal udvikling og læring hos alle børn mellem 0 og 3 år.

Det, der er særligt ved SprogTrappen, og som du nok vil opleve som nyt, er den måde, hvorpå du får hjælp til at nuancere dit blik på barnets sprog. SprogTrappen har nemlig ikke kun fokus på et barns formelle sprog (for eksempel barnets ordforråd), men også på fem andre områder, som den nyeste forskning viser, har afgørende betydning for barnets sprogudvikling.

Du vil altså opleve, når du bruger SprogTrappen, at du foruden at skulle vurdere barnets formelle sprog, også vil blive bedt om at vurdere for eksempel dets legeudvikling og kognition.

Det er ud fra dine pædagogiske observationer i hverdagen, at der skabes et billede af barnets aktuelle sproglige udvikling – og dets placering på SprogTrappen. Indplaceringen af barnet sker altså på baggrund af dit og dine kollegers grundige kendskab til barnet i en hverdagskontekst.

Løbende indplaceringer på SprogTrappen bidrager til en *dokumenteret pædagogisk hverdagsviden* og efterfølgende opmærksomhed på de områder i læringsmiljøet, hvor barnet mangler erfaring. Eksempelvis kommunikativ- og sproglig deltagelse i leg eller i samspillet med andre børn.

2.1 Ny viden om børns sprogudvikling

2.1.1 Sprogudvikling er en del af andre udviklingsområder

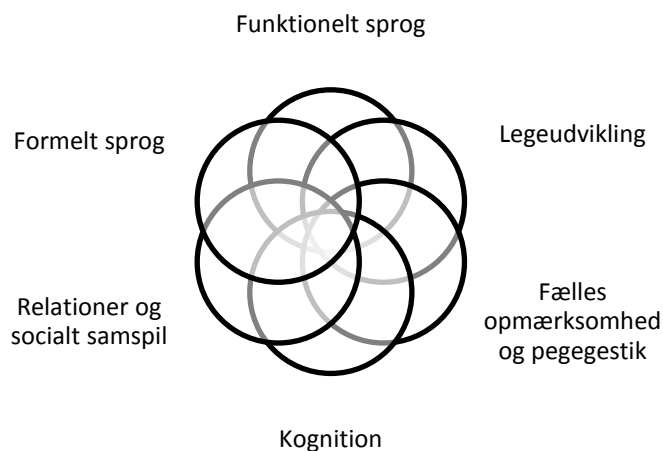
Sprogudvikling handler ikke blot om at fodre barnet med sprogligt input som ord og begreber. Den nyeste forskning indenfor området viser, at et barns sprogindlæring også er afhængig af barnets udvikling på flere andre områder, som for eksempel leg og relationer.

Forskningen viser desuden, at det ikke giver mening udelukkende at koble et barns alder og ordforråd, når man skal vurdere, om barnet udvikler sig sprogligt. Et barn på 2 år kan sagtens befinde sig på et tilfredsstillende trin i sin sproglige udvikling, selvom det måske halter lidt med ordforrådet. Så længe barnet har en tilpas udvikling på andre områder, der er vigtige for dets sprogudvikling. Omvendt kan et barn have et veludviklet ordforråd, men ikke have for eksempel gode sociale relationer til de andre børn i gruppen. Herved får barnet ikke erfaring med at anvende sit ordforråd til at skabe og fastholde relationer til andre. Og dette kan faktisk – på trods af det gode ordforråd - hæmme barnets mulighed for at udvikle et alderssvarende sprog ved 3-års alderen.

Med SprogTrappen bliver du og dine kolleger opmærksomme på, at det er forskellige områder, der skal arbejdes med, for at sikre de to børn (i ovenstående eksempler) optimal sprogindlæring.

SprogTrappen nuancerer således forståelsen af den sproglige udvikling hos børn – og giver dig og dine kolleger en tilsvarende nuanceret forståelse af, hvad jeres børn har brug for, for at nå toppen af SprogTrappen, når de er i 3-års alderen. SprogTrappen hjælper jer hermed til at reflektere over, hvordan I bedst muligt sikrer høj kvalitet i sprogudviklingen i jeres dagtilbud, så alle børn får lige muligheder for at udvikle sig og være en del af fællesskabet.

Figur 1: Udviklingsområder, der er afgørende for et barns sproglige udvikling

Et alderssvarende, nuanceret sprog er resultatet af et vellykket samspil mellem en række udviklingsområder, hvor det formelle sprog (udtale, ordforråd) blot er et bidrag til udviklingen. De forskellige områders indbyrdes afhængighed betyder samtidigt, at manglende udvikling på et eller to områder kan spænde ben for andre områder - og derved svække muligheden for at udvikle et alderssvarende sprog ved 3-års alderen. Eller anderledes formuleret: Hvis et eller flere af udviklingsområderne ikke udvikles, blokerer de for barnets vej op ad SprogTrappen og dermed for barnets samlede sprogudvikling.

2.1.2 Sprogindlæring finder sted hele tiden

Sprogudviklingen sker ikke først, når et barn begynder at tale. Den forudgående kommunikative udvikling har afgørende betydning. Et barn lærer sprog i alle de sammenhænge, hvori barnet indgår: Når det har blikkontakt, når det observerer, når det deltager i aktiviteter og relationer, når det lytter, pludrer, peger, gestikulerer, bruger ansigtsmimik, leger og forsøger sig med sine første ord. Dette er alt sammen kommunikative erfaringer, emotionelle erfaringer og samspilserfaringer, som er afgørende for en alderssvarende sprogudvikling ved 3-års alderen.

Heraf følger også, at manglende erfaringer, med at indgå i et nuanceret kommunikativt samspil med andre børn og voksne, får afgørende betydning for barnets sprogudvikling og generelle trivsel. Samt for barnets forståelse af sig selv som en del af fællesskabet, det være sig i familien eller i dagtilbuddet.

Udvikling og læring bygger således altid videre på den viden og de færdigheder, barnet allerede har: Den dag, barnet udtaler sit første ord, er en særlig begivenhed for de voksne omkring barnet. Men faktisk er der ikke tale om en skelsættende mærkedag, men en naturlig følge af en sprogudvikling, der har fundet sted kontinuerligt, siden barnet blev født og efterhånden med større og større kompleksitet. Derfor er det vigtigt, at have fokus på barnets sprogudvikling lige fra barnets fødsel.

Et barns muligheder – særligt et helt lille barns – for at udvikle sprog er stærkt afhængig af, hvordan barnet bliver mødt i samspillet med omgivelserne. Her er det afgørende, at samspillet tager udgangspunkt i fælles opmærksomhed, hvor der er respons og feedback på pludren og pegegestik, og hvor legen indeholder kommunikation, ord og sætninger.

2.1.3 Læringsmiljø frem for "nu-øver-vi-sprog"

Vi ved således, at et barns sprogudvikling finder sted hele tiden og inkluderer de erfaringer, barnet får, når det for eksempel leger eller deltager i fællesskabet. Det betyder, at hvor vi tidligere tænkte sprogindlæring som noget, der typisk foregik i tidsafgrænsede ugentlige indsats, tænker vi i dag i at skabe et stærkt sprogligt læringsmiljø, hvor sprogindlæring medtænkes i alle hverdagsrutiner og aktiviteter. En effektiv sprogindsats skal forankres i hverdagskonteksterne.

Hvordan skaber man et stærkt, sprogligt læringsmiljø?

Forskning viser, at man bedst opbygger et stærkt læringsmiljø ved at tage udgangspunkt i egne og kollegers fagprofessionelle kompetencer. Jeres viden og erfaring med børn og deres samspil er af afgørende betydning for at opnå et stærkt sprogligt læringsmiljø. SprogTrappen er et redskab, der kvalificerer jeres viden, mens den samtidigt sikrer kontinuitet og systematik i arbejdet med børnenes sproglige udvikling.

En af de ting, det er vigtigt at være opmærksom på, når man vil skabe et rigt læringsmiljø, er kvaliteten af samspillet mellem børn og voksne. For eksempel, at der er en god interaktion og responsivitet. Det vil sige, at den voksne kan justere sit samspil og sproglige input, så det er tilpasset barnet. Det er kvaliteten og ikke kun kvantiteten af den kommunikative og sproglige udveksling, der er af afgørende betydning for børnenes sprogudvikling.

En anden ting, det også er vigtigt at være opmærksom på, er at gøre legen til et centralt omdrejningspunkt. Vi ved nemlig nu, at børns lege fordrer og tilbyder nogle langt mere komplekse sproglige samspilsmuligheder end voksenstyrede aktiviteter.

Sprogtrappen er med til at skærpe opmærksomheden omkring det at skabe et læringsmiljø, der har høj sprogpædagogisk kvalitet og er funderet i den seneste sprogpædagogiske forskning.

Der vil naturligvis altid være børn, som har behov for en særlig indsats, for eksempel i form af en tidsafgrænset, ugentlig indsats. Det er imidlertid en pointe, at for at den særlige indsats skal virke, er der brug for, at barnet *samtidigt* møder et stærkt læringsmiljø. Det er her "lærings skelettet" skabes og hvorpå nye erfaringer fra den særlige indsats skal kobles og konsolideres.

2.1.4 Trin og udviklingszoner frem for alder

Den forskning, der ligger til grund for SprogTrappen, fastslår, at alder ikke i sig selv er udviklings- og læringsskabende, selv om vi intuitivt forventer, at ældre børn kan mere end yngre børn. Udvikling og læring sker i takt med, at barnet opnår flere og flere erfaringer med deltagelse, medskabelse og samspil med omgivelserne. Det er summen af barnets samspilserfaringer med omgivelserne, ikke alderen i sig selv, der driver udviklingen frem.

De fleste tests og vurderingsmaterialer har fokus på forholdet mellem et barns alder og færdigheder. SprogTrappen ser derimod på en anden sammenhæng: Sammenhængen mellem barnets udvikling af færdigheder -og erfaringerne med at bruge færdighederne i samspil med omgivelserne. For det er det, der udvikler et barns sprog. Et barn bevæger sig ikke op ad SprogTrappen pr. automatik, fordi det bliver ældre, men fordi det udvikler sig.

Barnet indplaceres derfor ikke ud fra dets alder, men ud fra et udviklingsperspektiv baseret på, hvad barnet gør, forstår og siger, samt hvordan barnet deltager og er medskaber i hverdagskontekster. Det betyder, at du får et mere nuanceret syn på, hvor et barn befinder sig i sin sproglige udvikling. Det er væsentligt, fordi det understøtter dine refleksioner og dine konkrete initiativer i forhold til at tilrettelægge aktiviteter, indsats og kommunikativt samspil, der er tilpasset barnets udvikling.

Fra forskning ved vi, at det vigtigste element i et barns tidlige udvikling er den voksnes tilpassede, kommunikative responsivitet. Det vil sige, at kunne tilpasse sit samspil på denne måde, kræver en bred forståelse af barnets viden, færdigheder og kompetencer – og en kontinuerlig opmærksomhed på barnets udvikling.

Når børn skal understøttes i at udvikle sig, lære nye færdigheder og anvende dem i relationer og sociale kontekster, kræver det, at de voksne indretter deres del af den gensidige samspilsproces til barnets niveau, ikke omvendt.

Dagtilbudspersonale, dagplejere og forældre er langt bedre til at tilpasse sig et barns niveau, når de har indgående viden om børns udvikling på forskellige tidspunkter i udviklingsprocessen.

2.2 SprogTrappens indhold/rammebeskrivelse

SprogTrappen understøtter følgende elementer i arbejdet med børns sprogudvikling:

- Forebyggelse gennem systematisk dokumentation af tidlig (sprog)udvikling.
- At skabe et (sprog)pædagogisk understøttende og lærerigt miljø, der bidrager til sprogudvikling.
- Mulighed for at følge barnets sproglige udvikling over tid.
- Identifikation af børn med sproglige udfordringer med angivelse af indsatsområder og zonen for nærmeste udvikling.

2.2.1 De seks udviklingstrin

SprogTrappen består af seks udviklingstrin, som repræsenterer den udvikling, som børn typisk gennemløber i perioden 0 til 3,6 år. Hvert udviklingstrin spænder over en periode på 6-8 måneder, hvilket giver plads til individuel variation hos det enkelte barn.

De seks udviklingstrin:

- Udforskeren (typisk 0-7 mdr.)
- Kommunikatøren (typisk 8-14 mdr.)
- Førsteordsbrugeren (typisk 15-21 mdr.)
- Sammensættereren (typisk 22-28 mdr.)
- Treplus sætningsbrugeren (typisk 29-34 mdr.)
- Komplexsætningsbrugeren (typisk 35 mdr.+)

2.2.2 Sproglige Udviklingszoner

På tværs af de seks udviklingstrin findes de seks udviklingszoner med tilhørende pejlemærker. Pejlemærkerne beskriver måden, hvorpå barnet typisk kommunikerer med omverdenen. De beskriver bl.a. hvilken legeudvikling, social udvikling og udvikling af gestik og øjenkontakt, vi typisk kan forvente.

For at et barn skal have mulighed for at udvikle et alderssvarende sprog, skal han/hun danne erfaringer, deltagelses- og medskabelseserfaringer inden for følgende seks udviklingszoner:

- Formelt sprog
- Funktionelt sprog
- Legeudvikling
- Fælles opmærksomhed og pegegestik

- Kognition
- Relationer og social udvikling

Vurderingen af barnets sproglige udvikling ud fra de seks udviklingszoner bestemmer, hvor barnet placeres på SprogTrappen. Barnet placeres på det trin, der har fleste pejlemærker der beskriver barnet. Hvis tre af pejlemærkerne relaterer sig til trin 3 og tre relaterer sig til trin 4, vil barnet altid blive placeret på det laveste af de to trin, dvs. trin 3 i dette tilfælde. Det samme gør sig gældende, hvis pejlemærkerne der beskriver barnet er fordelt på tre trin, med to beskrivelser på hvert trin.

For hver af udviklingszonerne scores barnets *mestringsniveau* fra 1 – 4 for at dokumentere eventuel *mikro-progression*, dvs. barnets progression indenfor det enkelte trin. Dette er typisk relevant i forhold til børn, hvor fagpersonalet i hverdagen har en særlig opmærksomhed eller er bekymrede for barnets udvikling.

2.2.3 Mestringskalaen for mikro-progression:

- Kan ikke endnu
- Kan med hjælp
- Kan næsten selv
- Kan

2.2.4 Tegn på læring

Mellem hvert udviklingstrin findes en række *Tegn på Læring*, som er tegn på, at barnet tager tilløb til at bevæge sig op på næste udviklingstrin.

Tegn på Læring har to formål. For det første giver fraværet af Tegn på læring fagpersonalet en tidlig indikation af, at barnet er gået i stå i sin sproglige udvikling. For det andet har *Tegn på Læring* til formål at give input til, hvilken sproglig støtte og indsats, det enkelte barn kunne drage fordel af fremadrettet.

Rambøll SprogTrappen er et fantastisk værktøj til arbejdet med børns sproglige udvikling, da det understøtter fagpersonalet i at identificere barnets udviklingstrin (*trinplacering*), nærmeste (sproglige) udviklingszone og at det herigennem synliggør, hvordan fagpersonalet bedst støtter barnet i dets udvikling.

2.3 Spørgsmål og svar om SprogTrappen

Hvem skal bruge SprogTrappen?

Det er en kommunal beslutning, hvem der bruger SprogTrappen. Det kan være en uddannet pædagog eller en dagplejer, der samarbejder med en dagplejepædagog. Indplaceringen forudsætter dog, at man har et bredt og nuanceret kendskab til barnet fra flere forskellige hverdagskontekster.

Hvor lang tid tager det?

Vi anslår, at indplaceringsprocessen for et enkelt barn tager ca. 10 minutter - de første gange måske lidt mere.

Hvornår skal man første gang indplacere et barn på SprogTrappen?

SprogTrappen kan anvendes fra barnets første tid i dagtilbuddet, men forudsætter, som nævnt ovenfor, et nuanceret kendskab til barnet fra flere forskellige hverdagskontekster.

Skal man anvende SprogTrappen på alle børn?

Vi anbefaler, at SprogTrappen anvendes på alle børn. SprogTrappen er ikke tænkt som eksklusivt for børn, der vurderes at have udfordringer, men som et redskab til at styrke din og dine kollegers refleksion omkring jeres praksis. Til gavn for alle jeres børn.

Kan jeg anvende SprogTrappen på et flersproget barn?

Ja, det kan du, men SprogTrappen følger alene barnets dansksproglige udvikling over tid. Hvis for eksempel et flersproget barn begynder i dagtilbud og kommunikerer på sit modersmål, og ikke har kendskab til dansk, indplaceres barnet på Trin 1. Indplaceringen laves uden hensyntagen til viden, færdigheder og kompetencer på modersmålet. Det gælder også, hvis barnet har meget begrænset erfaring med dansk som andetsprog. Det flersprogede barns modersmålskompetencer påvirker altså ikke placeringen på SprogTrappen. Derfor kan det alligevel være værdifuldt at tale med forældrene om SprogTrappen og spørge dem, hvor de ville indplacere barnet. Hvis barnet har et godt og solidt udviklet modersmål, vil han/hun måske bevæge sig hurtigere op ad trappen – eller endda springe nogle trin over.

Hvor ofte skal man bruge SprogTrappen?

Efter den første indplacering kan du på et hvilket som helst tidspunkt bruge SprogTrappen igen. For at du og dine kolleger lærer SprogTrappen at kende og kan bruge den understøttende i hverdagen, anbefaler vi, at indplacering sker hver 3.-4. måned ved opstart af modulet.

Herefter anbefaler vi, at du bruger SprogTrappen med 6-7 måneders mellemrum. Det stemmer nogenlunde overens med den tid, det typisk tager for et barn at bevæge sig et trin op ad SprogTrappen.

Hvis der er en sprogpædagogisk bekymring for et barn (som for eksempel udvikler sig langsomt), kan indplacering med fordel ske oftere, for eksempel hver måned. På den måde får du fastholdt blikket på barnets udvikling indenfor et enkelt trin på trappen, det vi kalder mikro-progression.

Skal jeg gøre noget særligt, inden jeg begynder indplaceringen?

SprogTrappen spørger ind til dine observationer fra hverdagen. Så du skal bare gøre det, du plejer: Observere barnet i rutiner, aktiviteter – og i kontakten og samspillet med andre børn. Have en løbende dialog med både forældre og kollegaer om barnets udvikling og spørge nysgerrigt ind til, hvordan de oplever barnets deltagelse og medskabelse i børnefællesskaber.

Skal jeg gøre noget, når jeg er færdig med indplaceringen?

Efter indplacering er det en fordel, hvis du deler din viden om barnets trinplacering med dine kolleger, så I sammen kan reflektere over, hvilke tiltag I skal foretage i forlængelse af indplaceringen. Det er på samme måde oplagt, at dele indplaceringen med barnets forældre og indgå i en dialog om, hvordan I sammen bedst støtter barnets sproglige udvikling. For at hjælpe dig og dine kolleger i det fremadrettede arbejde, afsluttes hver indplaceringsproces med nogle få *Tegn på læring*. Det er eksempler på, hvad I kan gøre for at understøtte barnets udvikling og tilløb til næste trin på SprogTrappen.

Kan jeg afbryde indplaceringsprocessen undervejs og genoptage den senere?

Ja, det kan du sagtens. Husk altid at klikke på 'næste' nederst til højre på siden, for at gemme dine svar.

Hvis et barn har bevæget sig ned af trappen siden sidste indplacering, er der så noget, jeg har gjort galt?

Et barn kan godt bevæge sig ned ad trappen (negativ progression). Det kan for eksempel ske, hvis barnet ikke trives, hvis det gennem længere tid ikke har været eksponeret for dansk eller hvis det har haft et høretab. En anden forklaring på manglende udvikling kan være, at barnet ikke oplever tilstrækkelige deltagelses- og medskabelsesmuligheder. Uanset årsagen, er det vigtigt, at du og dine kolleger reflekterer og responderer, når I oplever negativ progression.

Er det et mål, at barnet bliver placeret så højt oppe på trappen som muligt?

Formålet med indplaceringen er, at du og dine kolleger skal kunne kommunikere og tale med barnet så tæt på barnets sproglige niveau som muligt. For at kunne dette, skal indplacering ske ud fra jeres reelle pædagogiske observationer af barnets viden, færdigheder og kompetencer. Dvs. ikke ud fra barnets alder eller ud fra hvor I ville ønske, at barnet befandt sig på SprogTrappen.

Er SprogTrappen ikke blot dokumentation for dokumentationens skyld?

SprogTrappens sigte er ikke at dokumentere for dokumentationens skyld. Formålet med SprogTrappen er derimod at bidrage til at skabe professionelle læringsfællesskaber, hvor du og dine kolleger deler et fælles sprog om barnets udvikling. SprogTrappen understøtter planlægning, evaluering og refleksion over egen praksis med udgangspunkt i både forskningsviden samt egne og fælles erfaringer.

Hvad hedder de seks udviklingszoner, som SprogTrappen indeholder:

- Formelt sprog
- Funktionelt sprog
- Legeudvikling
- Fælles opmærksomhed og Pegegestik
- Kognition
- Relationer og Social udvikling

Hvad hedder de seks trin på SprogTrappen?

- Trin 1: Udforskeren
- Trin 2: Kommunikatøren
- Trin 3: Førsteordsbrugeren
- Trin 4: Sammensætterten
- Trin 5: Tre+ordsætningsbrugeren
- Trin 6: Komplekssætningsbrugeren

3. Arbejdsgang for ledere i dagtilbud

3.1 Før

Før SprogTrappen anvendes, har du som leder ansvaret for følgende:

- Videreformidling af skal- og kan-opgaver som er besluttet af forvaltningen.
- Sikre at de pædagogiske medarbejdere er oprettet og har adgang til Hjernen&Hjertet.
- Afgøre, hvilke medarbejdere der skal foretage vurderingerne i dagtilbuddet og under hvilke rammer?

4. Arbejdsgang for pædagogiske medarbejdere

4.1 Før (indplaceringen)

Inden I anvender SprogTrappen, er det vigtigt, at I som medarbejdere:

- Har afklaret hvilke børn I skal vurdere/indplacere på SprogTrappen.
- Har observeret børnene i rutiner, aktiviteter samt i kontakten og samspillet med andre børn.
- Har læst systemvejledningen til Rambøll SprogTrappen.
- Er oprettet som brugere i systemet.

4.1.1 Under

Barnet placeres på et trin for hver af de seks udviklingszoner. Barnet placeres ud fra det trin, som du vurderer, bedst beskriver barnet ud fra dine og dine kollegers refleksioner og observationer. Summen af disse placeringer viser hvor på SprogTrappen barnet befinder sig.

For hver udviklingszone (på det pågældendes trin) scores barnets *mestringsniveau* fra 1 – 4 for at dokumentere *mikro-progression* dvs. barnets progression indenfor det enkelte trin. Dette er typisk relevant i forhold til børn, hvor fagpersonalet i hverdagen har en særlig opmærksomhed eller er bekymrede for barnets udvikling.

Hvis du vælger mestringsniveauet *Kan ikke* på alle udviklingszoner, beder systemet dig genoverveje, om barnet i stedet skal placeres på et lavere trin. Vælger du mestringsniveauet *Kan* ved alle udviklingszoner, beder systemet dig ligeledes overveje, om barnet skal placeres på et højere trin.

4.1.2 Efter

Når du har vurderet barnets trinplacering samt mikro-progression, kan du:

- Hente og analysere barnets resultatrapport.
- Hente en noterapport.

Tilrettelæggelsen af indsatser bør altid ske ved at sigte mod det næste trin på barnets vej op ad trappen. Denne fremgangsmåde anbefales uanset, hvor meget barnet måske er forsinket i sin læring ud fra aldersnormen. I får bedst effekt af jeres indsats, når samspillet mellem voksen og barn (og mellem barn og barn) rammer det niveau, barnet er på vej mod, fremfor hvis indsatsen blot sigter mod et alderssvarende niveau.

Hvis dine faglige observationer peger på, at barnet har en ikke-balanceret udvikling, dvs. spredte trinplaceringer på de seks udviklingsområder, er der grund til at være opmærksom på barnets udvikling, tage initiativ til dialog med forældrene og eventuelt drøfte barnet med dine kolleger eller andre fagprofessionelle. Meget spredte udviklingszoner kan være de første indikationer på et barn i sprogvanskeligheder eller i vanskeligheder på andre vigtige områder.